

**Jaksotyön teettäminen. Ensihoidon kenttäjohtajat.
Dnro 14/2014, annettu 2.11.2015**

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin. Aluehallintoviraston päätös kumottiin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: Pääluottamusmies A, Tehy ry

Vireille: 23.5.2014

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro LSSAVI/243/04.07.02/2014, joka on annettu 14.5.2014.

X:n sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on hakenut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta lupaa teettää työaikalain (605/1996) 7 §:ssä tarkoitettua jaksotyötä sairaanhoitopiirin kuudella ensihoidon kenttäjohtajalla.

Ensihoidon kenttäjohtajat vastaavat sairaanhoitopiirin ensihoitopalvelun toiminnasta, mukaan lukien ensihoitoyksiköiden valmiussirrot ja potilassiirtokuljetusten logistiikka. Käytännössä he organisoivat ensihoitoyksiköiden eli ambulanssien toimintaa. Tavoitteena on, että vuorossa oleva kenttäjohtaja ylläpitäisi jatkuvasti alueen ensihoitopalvelun kokonaisvaltaista tilannekuvaa ja voisi näin tukea hätäkeskuksen tehtävänseurantapäivystäjää. Kenttäjohtajan työtä suoritetaan ympärivuorokautisesti vuoden kaikkina päivinä. Ensihoidon tarvetta ei voida ennakoita eikä aikatauluttaa, vaan toiminta tulee jatkuvasti resursoida ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaiseksi. Kenttäjohtajat ovat X:n sairaanhoitopiirin kuntayhtymän palveluksessa, mutta he suorittavat työnsä Y:n pelastuslaitoksen tiloissa.

Jotta edellä mainittu kokonaisvaltainen tilannekuva säilyisi, vuoronvaihdot on pyrittävä minimoimaan. Jos työvuoroja on kolmen sijasta vain kaksi, pienenee vuorojen välisessä tietojenvaihdossa sattuvien inhimillisten virheiden – ja siten myös potilasturvallisuuden vaarantumisen – riski. Ympäri vuorokautisesti tarvittavan kenttäjohtajan työn järjestäminen kahteen vuoroon edellyttää jaksotyöajan käyttämistä.

Jaksotyöaika mahdollistaa joustavan työaikasuunnittelun, jonka on todettu olevan myös henkilöstön pyrkimyksenä. Henkilöstö on hakemuksen mukaan itse toivonut voivansa tehdä pitkiä työvuoroja.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on myöntänyt hakemuksessa esitetyillä perusteilla X:n sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle poikkeusluvan teettää kuudella ensihoidon kenttäjohtajalla jaksotyötä. Luvan voimassaoloaika on 14.5.2014–31.5.2016. Päätöksen perusteluissa on todettu jaksotyöajan käyttämisen kenttäjohtajien työssä olevan työaikalain 14 §:n 3 momentissa edellytetyin tavoin välttämätöntä.

Oikaisuvaatimus:

Pääluottamusmies A on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan.

Oikaisuvaatimuksen perusteet:

Työnantaja ei ole liittänyt poikkeuslupahakemukseen pääluottamusmiehen lausuntoa, eikä hakemusta ole edes näytetty pääluottamusmiehelle.

Kenttäjohtajat ovat olleet ensihoidon palveluyksikön toiminnan ajan (30.12.2013 alkaen) jaksotyössä. Heidän työaikansa oli järjestetty jaksotyötä koskevan paikallisen sopimuksen perusteella kahden vuoroon (aamuvuoro klo 8–18 ja yövuoro klo 18–08). Työneuvoston annettua lausunnon TN 1454-13, jossa katsottiin, ettei työaikaa ensihoitopalvelussa välttämättä voida järjestää jaksotyöksi työaikalain 7 §:n nojalla, sairaanhoitopiirissä käytiin 22.4.2014 neuvottelut, joiden tavoitteena oli saada aikaan paikallinen sopimus 11 tunnin aamuvuorosta ja 13 tunnin iltavuorosta. Neuvottelut keskeytyivät ylityökorvausta koskevaan erimielisyyteen.

Aluehallintoviraston myöntämä lupa mahdollistaa työaikasuojelun tason tarpeettoman heikennyksen. Kenttäjohtajien työ on järjestettävissä yleistyöajan puitteissa, eikä sitä näin ollen ole välttämättä järjestää jaksotyöksi. Jaksotyön käyttäminen johtuu työnantajan säästötavoitteista.

Lisäselvitys:

Työneuvosto on pyytänyt oikaisuvaatimuksen tehnyttä pääluottamusmiestä, X:n sairaanhoitopiirin kuntayhtymää sekä aluehallintovirastoa täsmentämään, miten henkilöstön edustajaa tai edustajia on kuultu ennen poikkeuslupapäätöksen tekemistä.

Pääluottamusmies on suullisessa vastauksessaan todennut, ettei häntä tai muitakaan henkilöstön edustajia ollut kuultu sen paremmin poikkeuslupahakemusta laadittaessa kuin sitä käsiteltäessä.

Sairaanhoitopiiri ei ole toimittanut asiassa lisäselvitystä työneuvostolle.

Aluehallintovirasto on antanut kirjallisen lausuman, jossa se on viitannut poikkeuslupahakemuksen liitteeksi otettuun, työnantajan ja pääluottamusmiesten välillä viimeistään 18.12.2013 solmittuun paikalliseen sopimukseen. Sopimus on koskenut jaksotyössä teetettävien työvuorojen pituutta, työajan tasoittumista sekä lepotaukoja. Aluehallintovirasto on tulkinnut, että sopimuksen allekirjoittamalla pääluottamusmiehet ovat tulleet kuulluiksi työnantajan toimesta ja että he puoltavat työnantajan hakemaa työaikajärjestelyä. Koska sopimus on ollut hakemuksen liitteenä, aluehallintovirasto on katsonut poikkeuslupaa haettavan nimenomaan tämän sopimuksen johdosta ja yhteisymmärryksessä työnantajan ja pääluottamusmiesten kesken. Tästä syystä aluehallintovirasto ei ole erikseen kuullut luvan piirissä olevien työntekijöiden edustajia.

Työneuvoston päätös:

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen päätös dnro LSSAVI/243/04.07.02/2014 kumottiin.

Päätöksen perustelut:

Työaikalain (605/1996) 7 §:n 1 momentissa on tyhjentäväksi tarkoitettu luettelo niistä työaloista ja töistä, joissa säännöllinen työaika voidaan järjestää jaksotyöksi. Koska tässä luettelossa ei kuitenkaan ole voitu ottaa huomioon kaikkia jaksotyötä edellyttäviä työaloja ja töitä, on aluehallintovirastolle säädetty työaikalain 14 §:n 3 momentissa (1518/2009) mahdollisuus myöntää poikkeuslupa jaksotyön teettämiseen sellaisissakin tapauksissa, joita luettelossa ei ole mainittu.

Ennen kuin aluehallintovirasto tekee poikkeuslupapäätöksen, työnantajan on työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 §:n (1527/2009) 1 momentin mukaan varattava säännöksessä tarkemmin yksilöidylle työntekijöiden edustajalle – tai jollei sellaista ole, kullekin työntekijälle, jota päätös koskee – mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa joko suullisesti tai kirjallisesti. Kuulemismenettelyn tarkoituksena on esitöissä todettu sen turvaaminen, että ”päätöksenteossa näkyisivät myös henkilöstön näkemykset” (ks. HE 142/2003, s. 15).

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on poikkeuslupahakemuksessaan viitannut yleisesti henkilöstön tahtoon jaksotyöajan käyttämiseksi, mutta selvitystä siitä, miten tuo tahto on ilmennyt, ei ole esitetty. Myöskään aluehallintoviraston päätöksessä ei ole mainittu mitään työntekijöiden edustajan kuulemisesta, ja pääluottamusmies on oikaisuvaatimuksessaan todennut, ettei hän ole nähnyt työnantajan hakemusta.

Työneuvosto on pyytänyt aluehallintovirastolta selvitystä siitä, miten työntekijöiden edustajaa on kuultu ennen poikkeuslupapäätöksen tekemistä. Aluehallintovirasto on antamassaan lausumassa viitannut hakemuksen liitteeksi otettuun, jaksotyössä olevaa henkilöstöä koskevaan paikalliseen sopimukseen, jonka olivat työntekijäpuolelta allekirjoittaneet oikaisuvaatimuksen tekijä ja kolme muuta pääluottamusmiestä. Aluehallintovirasto on olettanut, että poikkeuslupaa oli haettu tämän sopimuksen johdosta ja että pääluottamusmiehet olivat sopimuksen allekirjoittamalla puoltaneet myös poikkeusluvan myöntämistä työnantajalle.

Paikallinen sopimus on allekirjoitettu 10.–18.12.2013, eli aikana, jolloin osapuolet olivat olleet siinä käsityksessä, että ensihoitopalvelussa voidaan teettää jaksotyötä ilman poikkeuslupaa työaikalain 7 §:n nojalla. Tarve poikkeusluvan hakemiseen on syntynyt vasta työneuvoston annettua 19.12.2013 lausunnon TN 1454-13, jossa katsottiin, ettei lausuntopyynnössä tarkoitettu työ ensihoitopalvelussa ole työaikalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työtä sairaaloissa tai terveys-

keskuksissa. Muuttuneen oikeustilan vuoksi pääluottamusmiesten ei voida katsoa paikallisen sopimuksen solmimisella puoltaneen työnantajan myöhemmin tekemää poikkeuslupahakemusta.

Asiassa saadun selvityksen perusteella työntekijöiden edustajalle ei ole varattu mahdollisuutta tulla kuulluksi ennen poikkeusluvan myöntämistä. Näin ollen aluehallintoviraston päätös on syntynyt työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 §:n 1 momentin vastaisesti.

Kun pääluottamusmies on esittänyt oikaisuvaatimuksessaan ne perusteet, joiden vuoksi aluehallintoviraston päätös on kumottava, työneuvosto on sanotusta menettelyvirheestä huolimatta ottanut asian enemmän viivytyksen välttämiseksi välittömästi ratkaistavakseen.

Työaikalain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää, jos jaksotyön teettäminen on välttämätöntä. Työaikalakia koskevassa hallituksen esityksessä ei ole selvitetty, mitä välttämättömyydellä tässä yhteydessä tarkoitetaan (HE 34/1996, s. 49). Selvänä on kuitenkin pidettävä, että välttämättömyyden edellytystä tulee arvioida objektiivisesti, kyseessä olevan työn ja sen sisällön perusteella. Ratkaisua ei siten voida perustaa pelkästään työnantajan ja/tai työntekijöiden näemykseen jaksotyön välttämättömyydestä. Työn tulee tosiasiallisesti olla luonteeltaan tai suoritusolosuhteiltaan sellaista, että säännöllistä työaikaa ei voida järjestää muuta työaikamuotoa kuin jaksotyötä käyttämällä.

Työneuvosto katsoo, ettei työnantaja ole esittänyt seikkoja, joiden vuoksi ensihoidon kenttäjohtajien säännöllinen työaika olisi välttämätöntä järjestää jaksotyöksi. Näin ollen poikkeusluvan myöntämiselle säädetyt edellytykset eivät täyty, eikä lupaa tule myöntää.

Sovelletut lainkohdat:

Työaikalain 14 §:n 3 momentti (1518/2009).

Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 §:n (1527/2009) 1 momentti.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsen, jäsenten Ahonen, Koivu ja Romo sekä varajäsen Janaksen mielipiteeseen.